

previsoke, vendar pa misli, da bi bilo v interesu javne tehtnice, ko bi se napravila mala sprememba in predlaga nastopne premembe: za tehtanje male živine, kakor telet, jagnjet, ovac, koz po 5 kr., za tehtanje velike živine (govedi, konj, prašičev) po 10 kr., za tehtanje raznih stvari pod 100 kg po 5 kr., od 100 do 500 kg od vsakih 100 kg po 3 kr., čez 500 kg od vsakih 100 kg po 2 kr. Dalje meni odsek, da naj bi se tarifa nastopno popolnila: za tehtanje praznega voza po 5 kr., za tehtanje jednovprežnega voza po 10 kr. in za tehtanje dvovprežnega naloženega voza po 20 kr. — Odsek torej predlaga:

Zbornica naj v tem smislu poroča na c. kr. deželno vlado.

Predlog se vsprejme.

VIII. Zbornični svetnik Avg. Skaberne poroča o dopisu c. kr. okr. glavarstva v Kranju, ki je predložilo v poročilo prošnjo provizoričnega odbora za ustanovitev zadruga vseh obrtnikov v Trziču in prošnjo čevljarjev v Trziču za ustanovitev čevljarske zadruga za sodni okraj Trzič. Dalje poroča isti o dopisu c. kr. okr. glavarstva v Črnomlju z dne 7. januarja t. l., ki je predložilo prošnjo več obrtnikov sodnega okraja črnomaljskega za ustanovitev zadruga vseh rokodelskih obrtov tega sodnega okraja. Po § 106. zakona z dne 15. marca 1883, naj se mej tistimi, ki se bavijo z enakimi ali podobnimi obrti v jedni občini ali po sosednih občinah, s pomočnimi delavci (pomočniki, učenci) vred, ohrani in kjer bi je še ne bilo, po obrtovnem oblastvu, kolikor le to ni zaradi krajevnih razmer nemogoče, napravi vkupna združba ali zveza. Poprej naj oblastvo povpraša trgovsko in obrtniško zbornico, katera naj zastran tega udeležence zasliši. Po okolnosti sme jedna zadruga obsegati tudi obrtnike in pomočne delavce (pomagače, učence) več občin in raznovrstnih obrtov. Po § 109. napominanega zakona, določa krajevni obseg, katerega naj posamična zadruga obsega, politično deželno oblastvo, dovprašavši trgovsko in obrtniško zbornico, katera naj zastran tega zasliši udeležence. Ker iz priloženih prošenj ni razvidno, če so drugi obrtniki, ki prošenj niso sopodpisali, zadovoljni z ustanovitvijo imenovanih zadrug, odsek ne more nasvetovati končne rešitve prošenj, predno zbornica v smislu postavnih določil ne zasliši udeležencev. Odsek je torej mnenja, da bi bilo vse obrtnike sodnega okraja trziškega in črnomaljskega po okrajnih glavarstvih v Kranju oziroma v Črnomlju povabiti na določen dan v Kranj oziroma v Črnomelj, kjer bi jim odposlanec zbornični razložil namen zadrug, jih poučil o ustanovitvi teh in bi zaslišal njih mnenja o ustanovitvi in o krajevni obsegu zadrug, ki se imajo ustanoviti. Poročevalec predlaga:

Zbornica naj v tem smislu poroča na c. kr. okr. glavarstvu v Kranju in Črnomlju.

Predlog se vsprejme.

IX. Zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča o dopisu trgovske in obrtniške zbornice v Pragi, ki je prosila pri c. kr. trgovinskem ministerstvu, da bi se pošiljali zapisniki o sejah državnega železniškega sveta trgovskim in obrtniškim zbornicam in bi se te tudi obveščale o sejah, in prosi zbornico, da bi to njeno ulogo podpirala. Poročevalec utemelji obširno, da bi bilo želeti, da se tudi naša zbornica v polnem obsegu obvesti o obravnavah državnega železniškega sveta in drugih enakih poročilih vis. c. kr. železniškega ministerstva. — Prošnjo praške zbornice posestrime je torej podpirati in je pri tem poudarjati,

da zbornica želi imeti imenovane zapisnike in poročila, če tudi njen zastopnik v državnem železniškem svetu redno poroča o svojem delovanju in o sklepih v tem svetu. Predlaga torej imenom odseka:

Zbornica naj ulogo praške zbornice posestrime podpira pri vis. c. kr. železniškem ministerstvu.

Predlog se vsprejme.

X. Zbornični svetnik K. Luckmann poroča o dopisu graške zbornice glede podpiranja prošnje pri finančnem ministerstvu proti povišanju davka na pivo. V prošnji se poudarja, da je finančni minister izjavil, da bo za razne na novo proračunane večje izdatke, mej katere je posebno šteti zvišanje plač uradnikom, potrebno te pokriti deloma z napravo novih virov dohodkov, deloma s povišanjem obstoječih davkov. Finančni minister namerava v dosego tega namena uvesti davek na žvepljenke in zvišati borzni davek, davek na žganje in na pivo. Dalje se v prošnji graške zbornice pripominja, da je finančni minister sam poudarjal, da je sedanji državni davek na pivo v Avstro Ogerskej jeden najvišjih. Državni davek na pivo znaša za jeden hektoliter 13stopinjskega piva v Avstro Ogerskej 2 gld. 17 kr., v Nemčiji 47 kr., na Bavarskem 1 gld. 32 kr., v Franciji 1 gld. 48 kr., v Angliji 1 gld. 45 kr., v Rusiji 1 gld. 55 kr., na Danskem 2 gld. 80 kr. V tej državi je torej davek od piva višji, nego v našem cesarstvu; še višji je na Laškem in Rumunskem, kjer pa pivo ne velja za navadno pijačo in ima davek od piva prav za prav značaj davka od potrate.

K prej omenjenemu visokemu državnemu davku na pivo pridejo pa, kakor znano, v kronovinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, še v prav mnogih občinah manjše ali večje občinske naklade in v nekaterih kronovinah, mej katerimi je bila Štajerska prva, vrhu tega še znatne deželne naklade. V Gradcu znaša ves davek za 1 hektoliter piva 4 gld. 64¹/₁₀ kr., skoraj ¹/₂ gld. več, kakor na Dunaju. Zvišani davek od piva bi pivovarji in gostilničarji odvalili na konsumente. Povišati bi se pa mogla cena piva v prodaji na drobno z ozirom na malo količino, ki sedaj pride v poštev, jedino le za 2 kr. od litra in brezdvomno je, da bi to povišanje cene bilo občutno podraženje živila, ki je že mej širšimi sloji ljudstva postalo življenjska potrebščina. To podraženje bi najobčutneje zadelo ubožneje sloje prebivalstva, ker njih dohodki niso tako veliki, da bi mogli lahko prenašati to večje obremenjenje. Povžilo bi se manj piva in korist povišanja davka od piva bi postala zelo problematična. V Italiji se je davek od piva podvojil in izdelovanje piva in uvoz piva sta pala od takrat na polovico pred povišanjem davka konstatovanega izdelovanja, oziroma uvoza, tako da je financijelni uspeh davka ostal isti, a trpela sta trgovina in obrt občutno škodo. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Centralna posojilnica slovenska s sedežem (začasnim) v Krškem je imela v četrtek 5. t. m. svoj prvi občni zbor po ustanovitvi. Navzočno je bilo načelstvo, ki je zastopalo 16 deležev, in trije zastopniki v zadrugo pristopivših posojilnic, namreč gg: A. Levak in L. Schwentner, ki sta zastopala posojilnico v Brežicah, in g. Jakob Rižnar, ki je zastopal posojilnico v Radečah. S pismeni pooblastili so bili zastopane posojilnice v Mokronogu (pooblaščenec g. dr. T. Romih,) v Rojanu pri Trstu (pooblaščenec g. Ivan Lapajne) in v Klečah na Koroškem (pooblaščenec g. dr. T. Romih). V vsem je bilo

zastopanih 21 deležev po 100 gld. Po presrčnem pozdravu zborovalcev od strani zadružnega ravnatelja g. Iv. Lapajnet, razložil je ta gospod potrebo tega zavoda, poudarjal, da je nemško posojilništvo enako organizovano (imenoval n. pr. Raiffeisenovo centralno posojilnico v Neuwiedu, ki je štela lani 1862 društev za svoje člane in imela 61 milijonov mark prometa), in da v avstrijskih nemških kronovinah skrbe deželni odbori za materijelno podporo posojilnic. Ker za slovenske posojilnice nihče ne skrbi, treba je, da se zami organizujemo. Začetek temu je „Centralna posojilnica slovenska“, ki hoče kot registrovana denarna zadruga združiti kolikor mogoče veliko slovenskih posojilnic v tako skupno celoto, katera bi pred denarnim svetom imela več kredita, kakor ga imajo posamezne posojilnice. Do zdaj se je „Centralni posojilnici slovenski“ pridružilo 10 posojilnic, od katerih je dobila ona pristopnino (po 5 gld.) in delež (po 100 gld.) ter nekaj vlog; poslala jim je pa tudi ona več ali manj velike hranilne vloge in nekaj posojil. Kadar izdajo te posojilnice svoj računski sklep za l. 1895., priobčila bode „Centralna posojilnica slovenska“ II. Izvestje, ki bode pričalo o veliki zaslombi, katero ima načelstvo pri svojih zadružnih posojilnicah. S tem II Izvestjem bode stopilo potem načelstvo pred velike denarne zavode, osobito češke in iskalo pri njih cenenga kredita. To naznanilo gosp. ravnatelja je zbor s pohvalo odobril. — Račun za preteklo leto se je brez ugovora odobril. — V načelstvo so bili izvoljeni soglasno vsi prejšnji odborniki; v nadzorstvo pa enako sledeči gg.: Andr. Levak in L. Schwentner v Brežicah, Jak. Rižnar v Radečah, Fr. Rohrman, ravnatelj posojilnici v Mokronogu in Jern. Ravnikar, tajnik posojilnice v Mokronogu.

Kmetijstvo.

Načrt zakona o kmetijskih zadrugah.

(Dalje.)

Zadružni organi.

§ 9. Posle stanovskih zadrug kmetovalcev oskrbujejo zadružni organi.

Natančneje določbe o sestavi, volitvi in delovanju zadružnih organov so pridržane deželni zakonodaji.

Člani stanovskih zadrug kmetovalcev imajo glasovalno pravico na zadružnem zboru, pa tudi smejo voliti in voljeni biti v zadružne odbore, v kolikor niso izvzeti od volilne pravice na podlagi posebnih izjemnih določb, katere določi deželna zakonodaja.

Deželna zakonodaja tudi lahko določi pogoje, pod katerimi

a) se postavijo zaupni moške kot krajevni organi okrajne zadruga v posameznih občinah (župnijah) dežele, v kolikor se ondu ni poskrbelo za osnovo okrajnih zadrug (§ 1, odstavek 2, točka a);

b) daje obstoječim kmetijskim zadrugam, zvezam in društvom pravico do zastopstva v zadrugah oziroma njenih odsekih;

c) prizna volilno pravico za občinske zadruga grajščinam, ki niso v občinski zvezi;

d) dobe stanovske zadruga, ki se sestavijo v zmislu § 1, odstavek 2, točka e), pravico zastopstva v okrajnih ali deželnih zadrugah;

e) vsprejemajo v zadružne odbore kot izredni člani s posvetovalnimi glasom osebe, katere stanujejo v okolišu

dotične okrajne stanovske zadruga in so bile poprej posestniki, najemniki, vžitkarji kmetijskih ali gozdnih nepremičnin, ali so pa kot kmetijski uradniki ali grajščinski oskrbniki, odborniki ali uradniki kmetijskih ali gozdarskih društev, zadrug in podobnih korporacij, kot ravnatelji, učitelji i. t. d., kmetijskih ali gozdarskih učilišč, kot živinozdravniki ali na kak drug način pridobili si zasluge za kmetijstvo ali gozdarstvo.

Osnova in pravila.

§ 10. Določbe o osnovi stanovskih zadrug kmetovalcev, o sestavi in vsebini zadružnih pravil pridržane so deželni zakonodaji.

Pravila, za katere je potreba potrjenja deželnega oblastva morajo zlasti obsegati določbe:

- a) o pravicah in dolžnostih zadružnikov;
- b) o organih zadruga in nje delokrogu;
- c) o zadružnih zborih;
- d) o sedežu zadruga;
- e) o pogojih za veljavno sklepanje;
- f) o napravi zadružnega katastra;
- g) o obliki razglasil zadruga;
- h) o poslovnem redu;
- i) o vodstvu računov.

Delokrog.

§ 11. Delokrog stanovskih zadrug kmetovalcev je določen z namenom v § 2.

Posebno imajo te zadruga po določbah, katere določuje deželna zakonodaja oziroma pravila, sledeče naloge:

a) napravo zadružnih skladišč in žitnic za upravo kmetijskih pridelkov, napravo klavnic, pečnic itd.

b) nakup kmetijskih pridelkov zadružnikov in prodajo teh pridelkov zlasti za vojne potrebščine;

c) nakup kmetijskih predmetov, katero potrebujejo zadružniki za svojo vršbo in njih prodajo zadružnikom, napravo kmetijskih strojev za skupno porabo;

d) gojenje kredita na podlagi kmetijskih pridelkov, ki so na skladišču, osnovo novih in pospeševanje že obstoječih posojilnic, zlasti po Raiffeisnovem sistemu.

e) posredovanje za konvertovanje visoko obrestljivih dolgov, v nizko obrestljive, dolgov s kratkimi obroki v dolgove z dolgimi obroki podvržene prisilni amortizaciji;

f) sodelovanje pri organizaciji, upravi in določevanju cen borz za kmetske pridelke, sejme po določih, ki se bodo zato izdale;

g) osnovo, podporo in pospeševanje zadrug in drugih korporacij, katere imajo nalogo, gojiti kmetijstvo ali gozdarstvo in posamične njih stroke ali sploh povzdigovati gmotne in npravne odnošaje kmetovalcev in posestnikov gozdov;

h) sodelovanje pri izvrševanju zavarovanja za življenje, slučaje bolezni, nezgode, onemoglost in starost oseb, ki so v delu pri kmetijstvu in gozdarstvu, sodelovanje pri zavarovanju za oženj, točo in živino, potem sodelovanje pri izvajanju deželnokulturnih zakonov, v kolikor se stanovske zadruga v to pritegnejo s posebnimi zakoni;